

УДК 336.226

DOI <https://doi.org/10.37687/2413-6433.2024-3-4.22>**Петренко Г. О.,**

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри господарського та адміністративного права
Донецького національного університету імені Василя Стуса
ORCID: 0000-0001-6488-1706

Довгань Б. В.,

студентка II курсу магістратури
юридичного факультету
Донецького національного університету імені Василя Стуса
ORCID: 0000-0001-5792-9302

ЩОДО ФОРМУВАННЯ СТАВОК АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

REGARDING THE FORMATION OF EXCISE TAX RATES IN UKRAINE

У статті проаналізовано правові засади процесу формування ставок акцизного податку в Україні з урахуванням новел вітчизняного законодавства, доктринальних позицій та практики зарубіжних країн щодо акцизної політики.

Встановлено, що підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16 вересня 2014 року, а також отримання у 2022 році Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу обумовлюють потребу удосконалення вітчизняної акцизної політики. У зв'язку з чим проаналізовано новели національного законодавства щодо гармонізації акцизної політики, а саме: Закон України від 18 липня 2024 року № 3878-IX, Постанову КМУ від 25 липня 2024 року № 854, Постанову КМУ від 4 жовтня 2024 року № 1137.

За результатами проведеного дослідження встановлено, що періодичне підвищення ставок акцизного податку в Україні в умовах повномасштабної війни є неспівмірним суспільним викликом, тому що не здатне забезпечити баланс інтересів виробників та споживачів, не враховує суспільної необхідності підтримки галузей та регіонів, зайнятості населення тощо.

Наголошено, що до недоліків підвищення акцизних ставок слід відносити вплив на ціни; неповне врахування платоспроможності споживачів, оскільки за однакових умов споживання індивіди можуть мати різну платоспроможність; більшу частку в доходах малозабезпечених верств населення, обмеження споживання, що у довгостроковій перспективі може призвести до скорочення обсягів виробництва; зменшення обсягів доходу, який міг би бути спрямований на заощадження; збільшення ризику тіньового товарообігу та інше.

Обґрунтовано, що законодавчі новації щодо підвищення акцизних ставок не зумовлюють зменшення податкового навантаження на доходи і капітал, а спричиняють ряд негативних наслідків, а саме: надмірне навантаження на платників податків, зростання рівня бідності та соціально незахищених верств населення в Україні, зниження частки малого та середнього бізнесу в державі, втрату робочих місць тощо.

Ключові слова: акцизний податок, акцизна політика, гармонізація національного законодавства, непрямі податки, ідакцизний товар, платоспроможність споживачів, податкове адміністрування, податкове законодавство, ставка податку.

The article analyses the legal framework of the process of formation of excise tax rates in Ukraine with due regard for the novelties of national legislation, doctrinal positions and practice of foreign countries regarding excise policy.

The article establishes that the signing of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand, dated 16 September 2014, and Ukraine's obtaining the status of a candidate for accession to the European Union in 2022 necessitate improvement of the national excise policy. In this regard, the article analyses the novelties of national legislation on the harmonisation of excise policy, namely: Law of Ukraine dated 18 July 2024 No. 3878-IX, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 25 July 2024 No. 854, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 4 October 2024 No. 1137.

The study found that the periodic increase in excise tax rates in Ukraine in the context of a full-scale war is disproportionate to the social challenges, as it is unable to balance the interests of producers and consumers, does not take into account the social need to support industries and regions, employment, etc.

The author emphasises that the disadvantages of raising excise rates include the impact on prices; incomplete consideration of consumers' ability to pay, since under the same consumption conditions, individuals may have different ability to pay; a larger share of income of low-income groups of the population, restriction of consumption, which in the long run may lead to a reduction in production; reduction of income that could be used for savings; increased risk of shadow trade, etc.

It is substantiated that legislative innovations to increase excise rates do not reduce the tax burden on income and capital, but cause a number of negative consequences, namely, an excessive burden on taxpayers, an increase in the level of poverty and socially vulnerable segments of the population in Ukraine, a decrease in the share of small and medium-sized businesses in the State, loss of jobs, etc.

Key words: *excise tax, excise policy, harmonisation of national legislation, indirect taxes, excisable goods, consumer solvency, tax administration, tax legislation, tax rate.*

Запровадження та реалізація в Україні оптимальної моделі формування достатньої доходної бази бюджетів різних рівнів в умовах сьогодення є запорукою виконання завдань і функцій держави, особливо в частині підтримки реального сектору економіки та, водночас, забезпечення достатнього обсягу суспільних благ, що має важливе значення в умовах тривалої дії воєнного стану. Непрямі податки протягом певного періоду дозволяють забезпечити стабільність фінансових ресурсів держави і потреби населення у соціальних послугах та підтримці інфраструктури, при чому акцизний податок є вагомим джерелом наповнення бюджету. При цьому, незважаючи на значні обсяги надходжень до бюджету та великої частки у податкових надходженнях, акцизний податок не реалізовує повністю свого потенціалу через значний обсяг тіньової економіки.

Відповідно до пункту 14.1.4 статті 14 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) акцизний податок – це непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції). У пункті 215.1 статті 215 ПКУ зазначається, що до підакцизних товарів належать: спирт етиловий, спиртові дистилляти, алкогольні напої, пиво (крім квасу «живого» бродіння); тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну; тютюнова сировина, тютюнові відходи; рідини, що використовуються в електронних сигаретах; пальне; автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів; електрична енергія [1].

Як зауважують Н.В. Семенченко, Н.В. Рощина, Л.С. Борданова, непрямі податки є найефективнішими у фіскальному аспекті завдяки чіткому правовому регулюванню механізму їх стягнення та належній процедурі контролю за нарахуванням та сплатою таких податків [2, с. 18].

Т.В. Тучак та Н.М. Шейко наголошують, що акциз є одним із важливих бюджетоформуючих податків, аргументуючи свою позицію статистичними даними, а саме, що в 2021 році доходи державного бюджету від акцизного податку становили 180,3 млрд грн, а це становить 12,4%

податкових надходжень і 10,8% загальних доходів бюджету. У той же час науковці акцентують увагу, що цей податок є й одним з найбільш ризикових платежів з позиції впливу на формування податкових надходжень. Це пояснюється, по-перше, специфікою використання спеціальних інструментів державного регулювання ринку підакцизних товарів, по-друге, частими змінами законодавства у питаннях акцизної політики [3, с. 4].

Згідно з даними зведеного бюджету України за 2014–2020 роки, надходження з акцизного податку щорічно зростає, а саме, із 45 099,60 млн. грн у 2014 році до 153 850,30 млрд грн у 2020 році [4]. Слід зазначити, що за 2021 рік надходження становили на 26,5 млрд грн, або на 17,2% більше, ніж за 2020 рік [5], а у 2023 році цей показник досяг 103,4 млрд грн., що на 25 млрд грн перевищив надходження 2022 року [6].

У цілому, варто зауважити, що ріст показників вдавалося досягати за рахунок підняття ставок акцизного податку на ті чи інші підакцизні товари. Така тенденція була обумовлена не лише економічними факторами, а також потребою удосконалення національного законодавства відповідно до європейських стандартів. Так наприклад, у статті 353 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16 вересня 2014 року (далі – Угода про асоціацію) передбачено співробітництво і гармонізацію політики щодо протидії та боротьби із шахрайством і контрабандою підакцизних товарів, поступове зближення акцизних ставок на тютюнові вироби [7]. Додатковим стимулом гармонізації національного законодавства стало отримання у 2022 році Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу (далі – ЄС).

Протягом 2024 року було прийнято низку законодавчих актів, спрямованих на удосконалення акцизної політики, значною мірою шляхом підняття акцизного податку. Однак, виникає питання доцільності росту відповідних акцизних ставок в сьогоденнішніх реаліях, а саме в умовах повномасштабної війни росії проти України.

Слід зауважити, що на доктринальному рівні окремі проблеми гармонізації акцизної політики в державі досліджували такі вчені, як К.С. Андрієнко, Н.І. Атаманчук, Л.С. Борданова, А.В. Дмитренко, М.Д. Казацька, С.П. Карпенко, Г.М. Коптева, Г.В. Лебедик, А.О. Монаєнко, Н.В. Рощина, Н.В. Семенченко, Т.В. Тучак та Н.М. Шейко та інші. Однак, розвиток суспільних відносин обумовлює потребу проведення подальшого дослідження в окресленому напрямку.

Метою роботи є аналіз процесу формування ставок акцизного податку в Україні з урахуванням новел вітчизняного законодавства, доктринальних позицій та практики зарубіжних країн щодо акцизної політики.

Як наголошує М.Д. Казацька, Додаток 28 Угоди про асоціацію зобов'язує Україну імплементувати такі директиви, як Директиву Ради № 2008/118/ЄС від 16 грудня 2008 року стосовно загальних умов акцизного збору; Директиву Ради № 2011/64/ЄС від 21 червня 2011 року про структуру та ставки акцизного збору на тютюнові вироби (кодифікація) (за винятком деяких статей); Директиву Ради № 92/83/ЄЕС від 19 жовтня 1992 року про гармонізацію структур акцизних зборів на спирт та алкогольні напої; Директиву Ради № 2003/96/ЄС від 27 жовтня 2003 року про реструктуризацію системи Співтовариства щодо оподаткування енергопродуктів та електроенергії; Директиву Ради № 92/83/ЄЕС від 19 жовтня 1992 року про гармонізацію структур акцизних зборів на спирт та алкогольні напої в частині проміжних продуктових категорій, як визначено в Директиві, а також деяких статей Директиви Ради № 2011/64/ЄС від 21 червня 2011 року про структуру та ставки акцизного збору на тютюнові вироби (кодифікація). Авторка акцентує увагу, що у статті 1 Директиви 2008/118/ЄС вказано на групи «гармонізованих» підакцизних товарів, оподаткування яких має здійснюватися відповідно до положень цієї Директиви та інших директив щодо кожної з цих груп окремо, а саме: енергетичні та електроенергетичні товари; алкоголь і алкогольні напої; тютюнові вироби [8, с. 188–190].

Національна стратегія доходів до 2030 року передбачає заходи з реформування податкової політики та податкового адміністрування упродовж 2025–2027 років, які будуть узгоджуватися з Графіком виконання зобов'язань щодо вступу до ЄС, після його затвердження. Заходи передбачають, у тому числі й підвищення акцизних податків на паливо, алкогольні напої та тютюнові вироби до мінімальних ставок ЄС [9, с. 37].

Зокрема, протягом останнього часу було прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на покращення національного законодавства з питань акцизної політики.

Так, відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо імплементатії положень актів права

Європейського Союзу щодо акцизного податку» від 18 липня 2024 року № 3878-ІХ (далі – Закон № 3878) у тому числі встановлено підвищені ставки акцизного податку:

з 1 вересня 2024 року: на бензин (242,6 євро за 1000 л), газойлі (дизельне пальне) (177,6 євро за 1000 л), скраплений газ (148 євро за 1000 л) та паливо моторне альтернативне (184,08 євро за 1000 л);

з 1 січня 2028 року: на бензин (359 євро за 1000 л), газойлі (дизельне пальне) (330 євро за 1000 л), скраплений газ (250 євро за 1000 л) та паливо моторне альтернативне (272,4 євро за 1000 л).

Крім того, Законом № 3878 визначено термін «проміжні продукти» згідно з положенням Директиви № 92/83/ЄС від 19 жовтня 1992 року; передбачено збільшення розміру ставки акцизного податку для проміжних продуктів з 8,42 до 12,23 гривні за 1 л (на 3,81 грн) з 1 грудня 2024 року; встановлення нових розмірів ставок акцизного податку на пальне з огляду на їх мінімальний рівень, передбачений Директивою Ради 2003/96/ЄС від 27 жовтня 2003 року про реструктуризацію системи Співтовариства для оподаткування енергетичних продуктів та електроенергії; а також встановлено графік щорічного збільшення ставок акцизного податку на пальне з 1 вересня 2024 року по 31 грудня 2027 рік включно (протягом чотирьох років) [10].

Слід звернути увагу, що Постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 року № 854 «Про реалізацію експериментального проекту щодо функціонування системи управління податковими ризиками (комплаєнс-ризиками) в Державній податковій службі» запроваджено системи управління податковими ризиками, що має сприяти забезпеченню системності та єдиному підходу до управління ризиками, дотримання податкового законодавства в роботі органів Державної податкової служби України, а також зосередження зусиль податкових органів на найбільш проблемних питаннях в адмініструванні податків і зборів [11]. Таку Постанову було прийнято в русі реалізації Національної стратегії доходів до 2030 року, яка передбачає заходи з реформування податкової політики та податкового адміністрування упродовж 2025–2027 років. Відповідна стратегія виокремлює ряд недоліків існуючої системи адміністрування акцизного податку, а саме: відсутність дієвої автоматизованої системи контролю за обігом маркованої продукції; недосконалість роботи існуючої Системи електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового, яка потребує удосконалення; обмеженість можливостей контролюючого органу прослідкувати та аналізувати ланцюги постачання підакцизних товарів з метою ефективного виявлення фактів торгівлі підакцизними товарами з порушенням законодавства; недостатня точність існуючої

системи оцінки ризиків, яка використовується для відбору платників для здійснення контрольно-перевірочних заходів щодо обігу підакцизних товарів [9, с. 37]. Також було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розрахунку сум акцизного податку, які повинні бути сплачені економічними операторами – виробниками/імпортерами за сформовані унікальні ідентифікатори», що набирає чинності з 1 січня 2026 року. Такою постановою встановлено новий порядок розрахунку сум акцизного податку для економічних операторів (виробників та імпортерів), що передбачає сплату операторами акцизного податку за сформовані унікальні ідентифікатори, які генеруються для маркування алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин в електронних сигаретах [12].

Поряд з тим, дослідження стану нормативно-правової регламентації акцизної політики в Україні свідчить про значні кроки держави на шляху адаптації національного законодавства до вимог ЄС, проте виникає питання, наскільки значне періодичне підвищення податкових ставок є необтяженим та допустимим в умовах сьогодення.

Наприклад, як визначає Т.В. Тучак та Н.М. Шейко, рішення щодо щорічного зростання ставки акцизу на тютюнові вироби на 20% до 2025 року приймалося без врахування «просідання» доходів бюджету від акцизу в 2018–2019 роках, а також кризових подій 2020–2021 років [3, с. 4]. При цьому, відповідні висновки були зроблені ще до початку повномасштабної війни, тобто не беручи до уваги фінансову спроможність населення України.

Так, А.В. Дмитренко та Г.В. Лебедик серед недоліків щодо негативного впливу підвищення ставок акцизного податку виділяють вплив на ціни; неповне врахування платоспроможності споживачів; обмеження споживання, що у довгостроковій перспективі може призвести до скорочення обсягів виробництва; зменшення обсягів доходу для суб'єктів, які виробляють або здійснюють операції з підакцизними товарами; а також збільшення ризику тіншового товарообігу [13, с. 65]. Подібні недоліки також виокремлює і Р.Є. Волощук [14, с. 256].

Н.І. Атаманчук, характеризуючи системи акцизного оподаткування у провідних країнах світу, у тому числі тих, що входять в ЄС, робить акцент на необхідності встановлення балансу інтересів виробників та споживачів, суспільної необхідності підтримки галузей та регіонів, зайнятості населення, інших пріоритетів соціально-економічної політики. Такий баланс досягається з урахуванням реалій часу, впливу тих чи інших політичних течій, трансформації суспільної свідомості та системи цінностей. І, хоча предметом дослідження науковиці було безпосередньо система акцизного оподаткування з акцентом на перелік підакцизних товарів, вва-

жається доцільним застосовувати відповідні критерії також і до акцизних ставок [15, с. 75].

Однак, особливої уваги потребує питання доцільності збільшення надходжень до бюджету за рахунок акцизного податку, при цьому, важливо визначити, чи буде відбуватися зменшення податкового навантаження на доходи і капітал. Законопроект № 11416-д «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану», який уже поданий на підпис Президенту України, закріплює збільшення податків і передбачає: 1) підвищення військового збору з 1,5% до 5% від доходів фізичної особи; 2) запровадження військового збору для платників єдиного податку III групи у розмірі 1% від доходу; 3) запровадження військового збору для ФОП I, II та IV груп у розмірі 10% від мінімальної зарплатні, яка нині становить 8000 грн/міс. [15]. Таким чином не дотримано балансу між підняттям ставок акцизного податку та потребою зменшення податкового навантаження на доходи і капітал.

Тому низка науковців як в галузі економіки, так і юриспруденції, акцентують увагу на потребі встановлення збалансованого акцизного податку та його ставок. Так, Г.М. Коптева, К.С. Андрієнко вважають, що основним завданням удосконалення акцизного оподаткування є формування ефективної системи акцизного податку з використанням економічно обґрунтованого рівня його ставок і забезпечення виконання ним відповідних функцій [16, с.102]. Н.В. Семенченко, Н.В. Рощина, Л.С. Борданова [2, с. 21], як і Н.І. Атаманчук [17, с. 122], одним з чинників, що впливає на впровадження оптимальної системи акцизного оподаткування визначають забезпечення стабільності ставок протягом тривалого періоду. Крім того, стала судовою практикою КАС ВС свідчить про підтримання принципу стабільності та вказує, що зміни до будь-яких елементів податків та зборів, що вносяться законом, який посилює податкове навантаження платника та прийняті пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому планується введення в дію таких змін, застосовуються не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим. Такий правовий висновок зроблено КАС ВС у постановках від 9 грудня 2019 року у справі № 826/3644/17 [18], від 17 березня 2021 року у справі № 816/846/16 [19].

Варто додати, що А. О. Монаєнко, Н. І. Атаманчук у своїй монографії приходять до висновків про значний вплив акцизної складової на споживання, виходячи з того, що ціни на паливо в європейських країнах є одними з найбільших у світі, та спираючись на компаративний аналіз показників акцизної складової у ціні продукту та рівня його споживання на душу населення у країнах ЄС та США. Так, акцизна складова

в країнах ЄС більша в середньому в 2,6 разів від США, а споживання палива на душу населення є меншим в 6,7 разів [18, с. 156].

Однак, чи можна стверджувати, що в країні, яка перебуває у стані війни, пальне є розкішшю і є нагальна потреба у зменшенні споживання палива на душу населення. До прикладу, у період масового відключення електроенергії в регіонах України, багато як фізичних, так і юридичних осіб, використовують дизельні генератори, а у зимовий період ще й вирішується потреба не лише в роботі електроприладів, а також у отриманні теплової енергії.

А. О. Монаєнко, Н. І. Атаманчук доводять, що найбільші ставки акцизу на дизельне паливо та бензин встановлено в країнах з більш обмеженими з географічної точки зору можливостями оптимізації сплати податків у ціні бензину, до складу яких відносять Велику Британію, Італію, Німеччину, Нідерланди, Грецію, Фінляндію та Швецію; для дизельного палива – Нідерланди, Францію, Ірландію, Німеччину, Фінляндію, Італію, Велику Британію та Швецію [20, с. 156]. Доцільно зауважити, що в Україні таких обмежень не вбачається.

Таким чином, з аналізу вітчизняних законодавчих новацій, доктринальних позицій та практики зарубіжних країн щодо правових аспектів реалізації акцизної політики, можна зробити висновок, що періодичне підвищення ставок акцизного податку в Україні в умовах повномасштабної війни є неспівмірним із суспільними викликами, в тому числі й в частині вирішення питання наповнення державного бюджету. Відтак, підвищення акцизних ставок станом на сьогодні не здатне забезпечити баланс інтересів виробників та споживачів, не враховує суспільної необхід-

ності підтримки галузей та регіонів, зайнятості населення тощо. Також не дотримано балансу між підняттям ставок акцизного податку та потребою зменшення податкового навантаження на доходи і капітал. Такі зміни стануть причиною ряду негативних наслідків, а саме, надмірного навантаження на платників податків, зростання рівня бідності та соціально незахищених верст населення в Україні, зниження економічної активності суб'єктів господарювання та частки малого та середнього бізнесу в державі, в тому числі й подальшої тінізації бізнесу, втрату робочих місць тощо.

Тому, за умови здійснення ефективної політики держави щодо регулювання ринку підакцизних товарів з використанням інструментів впливу на окремі галузі виробництва підакцизних товарів, важливим буде приділення уваги ефективним правовим механізмам щодо планування та прогнозування наслідків зміни акцизних ставок, підвищення ефективності контролю за обігом підакцизних товарів і протидії нелегальному їх обігу з переходом на новий рівень інформаційно-аналітичного забезпечення економічних операторів ринку підакцизних товарів в комплексній інформаційній системі.

Підводячи підсумки проведеного дослідження, слід зазначити, що дотримання стабільності в нормативно-правовому регулюванні податкового законодавства задля підвищення рівня ефективності податкової системи в Україні та виважена адаптація національного законодавства щодо акцизного оподаткування дозволить забезпечити підтримку сфери виробництва і сфери послуг в умовах воєнного стану, та буде сприяти рівномірному розподілу податкового навантаження на різні соціальні верстви населення в Україні.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://surl.li/jlkykh> (дата звернення: 21.10.2024).
2. Семенченко Н.В., Рощина Н.В., Борданова Л.С. Акцизний податок: сучасні тенденції та проблематика. *Агросвіт*. 2020. Вип. 10. С. 16–23.
3. Тучак Т.В., Шейко Н.М. Адміністрування акцизного податку у контексті його фіскальної ефективності. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 43. С. 1–7.
4. Статистичний збірник Міністерства фінансів України. *Міністерство фінансів України*. URL: <http://surl.li/gjmrftm> (дата звернення: 21.10.2024).
5. Доходи зведеного бюджету за 2021 рік. *Міністерство фінансів України*. URL: <http://surl.li/jrreqe> (дата звернення: 21.10.2024).
6. У 2023 році до загального фонду державного бюджету надійшло 103,4 млрд грн акцизного податку. *Центральне міжрегіональне управління ДПС по роботі з великими платниками податків*. URL: <http://surl.li/trkfzt> (дата звернення: 21.10.2024).
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16 вересня 2014 року. *Верховна Рада України*. URL: <http://surl.li/jvkhtn> (дата звернення: 21.10.2024).
8. Казацька М. Д. Адміністративно-правове регулювання контролю за сплатою податків та зборів в Україні : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2021. 240 с.
9. Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року: Розпорядження КМУ від 27 грудня 2023 року № 1218-р. *Урядовий портал*. URL: <http://surl.li/fajsiv> (дата звернення: 21.10.2024).

10. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо імплементації положень актів права Європейського Союзу щодо акцизного податку: Закон України від 18 липня 2024 року № 3878-IX. *Верховна Рада України*. URL: <http://surl.li/irkson> (дата звернення: 21.10.2024).
11. Про реалізацію експериментального проекту щодо функціонування системи управління податковими ризиками (комплаєнс-ризиками) в Державній податковій службі: Постанова КМУ від 25 липня 2024 року № 854. *Урядовий портал*. URL: <http://surl.li/uqldxq> (дата звернення: 21.10.2024).
12. Про затвердження Порядку розрахунку сум акцизного податку, які повинні бути сплачені економічними операторами – виробниками/імпортерами за сформовані унікальні ідентифікатори: Постанова КМУ від 4 жовтня 2024 року № 1137. *Верховна Рада України*. URL: <http://surl.li/mdyhnh> (дата звернення: 21.10.2024).
13. Дмитренко А.В., Лебедик Г.В. Особливості справляння акцизного податку в Україні та практика оподаткування. *Eurasian Academic Research Journal*. 2017. № 12. С. 61–66.
14. Волощук Р.С. Акцизний податок: сутність і визначальні характеристики. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 41. С. 254–260.
15. Парламент ухвалив в цілому законопроект про внесення змін до Податкового кодексу для фінансування Сил оборони: Проект Закону від 30 серпня 2024 року №11416-д. *Верховна Рада України*. URL: <http://surl.li/zjjiwo> (дата звернення: 21.10.2024).
16. Г. М. Коптєва, К. С. Андрієнко. Акцизний податок: зміни в оподаткуванні тютюнових виробів. *Вісник НТУ «ХП» (економічні науки)*. 2021. Вип. 2. С. 99–103.
17. Атаманчук Н.І. Поняття, ознаки й особливості правового регулювання акцизного податку в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. Вип. 1. С. 119–123.
18. Постанова Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 09.12.2019 по справі 826/3644/17. *Опендатабот*. URL: <http://surl.li/dlexhg> (дата звернення 21.11.2024).
19. Постанова Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 17.03.2021 по справі 816/846/16. *Опендатабот*. URL: <http://surl.li/qaubwx> (дата звернення 21.11.2024).
20. Правове регулювання акцизного оподаткування в умовах сучасних викликів та тенденцій розвитку правової держави : монографія / А. О. Монаєнко, Н. І. Атаманчук. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 276 с.